

Кафедра прав людини,
міжнародного та
європейського права

Право міжнародних організацій

Робоча програма навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Галузь знань **29 Міжнародні відносини**

Спеціальність **293 Міжнародне право**

Освітня програма **Міжнародне право**

Статус дисципліни **обов'язкова**

Мова навчання **українська**

Розробник(и):

Купчишин Олександр Михайлович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
прав людини, міжнародного та
європейського права

ел. пошта: O.Kupchyshyn@aau.edu.ua

Ресурси:

Силабус: <https://aau.academy/syllabi/>

Робоча програма навчальної дисципліни
обговорена та затверджена на засіданні
кафедри

Протокол від 28 серпня 2020 року № 1

Схвалено Науково-методичною радою
Академії адвокатури України

Голова Науково-методичної ради Академії
адвокатури України

професор Гончаренко С.В.

Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

В системі знань сфери міжнародного права і міжнародних відносин чільне місце займають знання міжнародних організацій, особливих суб'єктів міжнародних відносин, які відіграють важливу роль у системі регулювання співробітництва країн світу. Ці знання набувають особливої актуальності в сучасних умовах інтегрування України в світову систему господарювання.

Обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС, 90 год. – загальних, 30 год. Аудиторних (20 – лекційних, 10 – семінарських), 60 год. – самостійна робота студента.

Форми контролю: поточний контроль (усне та письмове опитування на семінарах), підсумковий контроль – екзамен.

Основні завдання дисципліни спрямовані на розуміння цілей, завдань, функцій, організаційної структури, повноважень, норм і правил функціонування міжнародних організацій; вивчення напрямків діяльності міжнародних організацій та кола проблем, що вони вирішують; набуття студентами практичних навичок з аналізу діяльності міжнародних організацій в різних сферах і оцінки доцільності участі України в них; вміння використовувати здобуті знання в практичній діяльності.

Предметом дисципліни є механізм створення, функціонування і діяльність міжнародних організацій.

Програма дисципліни розроблена для бакалаврського рівня підготовки.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою дисципліни є здобуття студентами необхідних знань щодо історії, принципів, цілей, завдань, функцій, механізмів створення і функціонування міжнародних організацій, сучасного і перспективного співробітництва України з міжнародними організаціями, а також уміння практичного застосування цих знань.

Загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі «великих даних» (big data), з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм у поєднанні з навичками використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-6 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права (у тому числі міжнародного права), його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Фахові компетентності:

ФК-1 Здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, типи та види міжнародних акторів, їх роль в сучасних міжнародних відносинах та міжнародній політиці.

ФК-5 Вміння характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи

зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики, а також здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність в міжнародних відносинах.

ФК-6 Здатність передбачати юридичні ризики, пов'язані з множинністю правових систем і юрисдикцій.

ФК-7 Уміння працювати з міжнародними документами: договорами, актами міжнародних організацій тощо, — здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм, аналізувати їхній характер і юридичний статус, складати проекти й супровідну документацію українською й іноземними мовами, у співпраці з компетентними фахівцями готувати справи до розгляду в українських, закордонних, міжнародних судах і арбітражах.

ФК-10 Знання засад і доктрин національного та міжнародного права, а також змісту ключових правових інститутів, здатність до їх аналізу та прогнозування тенденцій розвитку; уміння використовувати ці знання і навички у практичній діяльності, надавати юридичні висновки й консультації, здійснювати юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій, розробляти правову позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів, вести дискусію й дебати, а також виконувати інші види діяльності юриста з питань міжнародного морського права.

ФК-14 Знання та розуміння національних інтересів України на міжнародній арені, здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі.

Програмні (очікувані) результати навчання

По закінченню цього курсу студенти повинні:

- ПРН-4 Визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин, застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного та національного права при вирішенні практичних завдань.
- ПРН-6 Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків.
- ПРН-10 Демонструвати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень міжнародного права (публічного та приватного), порівняльного законодавства, національного права, ускладненого іноземним елементом, виявляти в подіях і фактах міжнародного життя тенденції та закономірності, формулювати їх та визначати пов'язані з ними майбутні можливості й ризики.

Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Л	С+Пр	См/р		Л	С	См/р
		20	10+0	60				

Тема 1. «Міжнародні організації в структурі міжнародних відносин»		2	1	10				
Тема 2. «Механізм функціонування міжнародних організацій»		2	1	10				
Тема 3. «Місце і роль Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-правового регулювання»		3	2	7				
Тема 4. «Регіональні міжнародні організації, їх роль у формуванні сучасних міжнародних відносин»		1	2	3				
Тема 5. «Рада Європи – ключова міжнародна регіональна організація у сфері захисту прав людини, впровадження демократії та забезпечення верховенства права»		4	2	10				
Тема 6. «Європейський Союз як вища форма інтеграційного об'єднання європейських країн»		4	2	10				
Тема 7. «Правова природа і специфіка діяльності міжнародних неурядових організацій»		4		10				
Всього	90	20	10	60				

Зміст дисципліни

Тема 1: Міжнародні організації в структурі міжнародних відносин

Історія виникнення та основні етапи розвитку інституту міжнародних організацій. Характерні особливості сучасного етапу розвитку міжнародних організацій. Тенденції та логіка формування міжнародних організацій в сучасному розумінні.

Типи організацій, що об'єднуються терміном «міжнародний інститут», їх подібність і відмінність. Підходи до сучасного розуміння сутності міжнародної організації. Критерії, що визначають міжнародну організацію.

Типізація міжнародних організацій. Критерії типізації (членство суб'єктів МЄВ, географічне охоплення, компетенція, характер повноважень, характер діяльності, період функціонування, порядок вступу до організації) та характерні риси організацій відповідних типів.

Тема 2: Механізм функціонування міжнародних організацій

Право міжнародних організацій; джерела права. Правові норми, пов'язані з діяльністю міжнародних організацій: «внутрішнє право», «зовнішнє право», спеціальні правові норми.

Механізми впливу міжнародних організацій на країни-члени. Принцип суверенної рівності держав-членів. Рівні розподілу повноважень між міжнародними організаціями і їх країнами-членами: міждержавні організації, що виконують координуючі функції; міжнародні організації, що виконують окремі наднаціональні функції; повністю наднаціональні організації.

Прийняття рішень в міжнародних організаціях. Види рішень та їх наслідки. Основні етапи процедури прийняття рішень. Методи прийняття рішень: одноголосний, мажоритарний, консенсусний, зважених голосів. Технічні прийоми прийняття рішень: акламація, голосування та консенсус.

Тема 3: Місце і роль Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-правового регулювання

Історія створення ООН, її міжнародна правосуб'єктність, цілі та принципи ООН. Основні статутні положення, спроможність адекватно реагувати на виклики сучасності тощо. Структура ООН. Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, ЕКОСОП, Рада з опіки, Секретаріат і Міжнародний Суд. Участь в роботі ООН та окремих її органів України, як однієї з держав-засновниць цієї міжнародної організації. Проблеми та можливі шляхи реформування ООН.

Тема 4: Регіональні міжнародні організації, їх роль у формуванні сучасних міжнародних відносин

Положень Статуту ООН, що регулюють порядок утворення і загальні напрями діяльності міжнародних регіональних організацій, а також координацію їхньої роботи з Радою Безпеки ООН. Історія створення, структура і компетенція окремих міжнародних організацій, які розташовані у різних регіонах світу, зокрема, Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Організації американських держав (ОАД), Ліги арабських держав (ЛАД), Африканського Союзу (АС) та Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Міжнародно-

правова діяльність таких важливих для України регіональних організацій, як Рада Європи, ЄС і НАТО висвітлюється в окремих лекціях.

Тема 5: Рада Європи – ключова міжнародна регіональна організація у сфері захисту прав людини, впровадження демократії та забезпечення верховенства права

Історія створення Ради Європи, її структура і сфера компетенції. Співробітництво України з Радою Європи. Комітет Міністрів і Парламентської Асамблеї. Європейська Конвенція з прав людини. Діяльність Європейського Суду з прав людини.

Тема 6: Європейський Союз як вища форма інтеграційного об'єднання європейських країн

Еволюція ЄС. Економічні успіхи, високий рівень політичної, фінансово-економічної, правової та культурної інтеграції країн-членів. Суперечності між державами-членами. Євроконституція. Наслідки Брекзиту. Структура ЄС, діяльність і компетенція його головних органів. Динаміка стосунків України з Європейським Союзом.

Тема 7: Правова природа і специфіка діяльності міжнародних неурядових організацій

Визначення поняття «міжнародна неурядова організація», їх правосуб'єктність. Положення Статуту ООН, які регулюють співробітництво ООН з міжнародними неурядовими організаціями. Умови набуття міжнародними неурядовими організаціями консультативного статусу при ЕКОСОР. Категорії консультативного статусу – загальний, спеціальний і статус за реєстром. Діяльність і компетенція Комітету ООН з неурядових організацій.

Теми семінарів (10 год.)

Тема 1: «Право міжнародних організацій як одна з ключових галузей сучасного міжнародного права» (2 години).

Тема 2: «Місце і роль Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих установ в системі міжнародно-правового регулювання» (2 години).

Тема 3: «Регіональні міжнародні організації, їх роль у формуванні міжнародних відносин» (долучається Рада Європи, яка в лекційному курсі розглядалась окремою темою) (2 години).

Тема 4: «Європейський Союз як вища форма інтеграційного об'єднання європейських країн» (2 години).

Тема 5: «Організація Північноатлантичного Договору (НАТО) як дієвий механізм забезпечення колективної безпеки держав-членів» (2 години).

Питання для обговорення:

- 1 Які, на ваш погляд, перспективи розвитку інституціональної координації і чому?
- 2 Як можна пояснити історичну динаміку створення міжнародних організацій? Який прогноз щодо їх кількості найбільш реальний і чому?
- 3 Чому в міжнародні організації вступають: а) держави; б) юридичні особи; в) фізичні особи?
- 4 Дайте свій прогноз розвитку міжнародних організацій різних типів.
- 5 Відомо, що за юридичною силою більшість рішень міжнародних організацій необов'язкові. Чим тоді пояснюється зростаючий вплив цих інститутів на розвиток світової економіки?
- 6 Який з двох базових принципів відбору міжнародних службовців (наявність відповідних особистих рис чи географічний розподіл посад) стане пріоритетним у майбутньому?
- 7 Порівняйте діяльність дипломатичного представництва держави (посольства) і постійного представництва держави при міжнародній організації.
- 8 Чому уряди розглядають членство в міждержавних організаціях як один із головних засобів здійснення своєї зовнішньої політики?
- 9 Чим пояснити той факт, що більшість міждержавних економічних організацій мають регіональний та субрегіональний характер?
- 10 Яка міждержавна економічна організація, на ваш погляд, буде більш впливовою — міжнародна чи наднаціональна? Чому? Наведіть приклади.
- 11 Чим ЄС відрізняється від типових міжнародних організацій?
- 12 Чому, на вашу думку, Україна намагається поглибити співробітництво з РДБМ і іншими субрегіональними угрупованнями?
- 13 Яку роль у системі світового господарства відіграють регіональні економічні організації?
- 14 Які перспективи розвитку міжнародних неурядових організацій в міжнародній сфері?
- 15 Якими шляхами, на ваш погляд, буде вдосконалюватись механізм співробітництва між неурядовими та міждержавними організаціями?

- 16 Як ви оцінюєте місце і роль ООН в системі міжнародного економічного співробітництва?
- 17 Які особливості діяльності регіональних економічних комісій? Чому? Наведіть приклади.
- 18 Існує декілька проектів реформування системи ООН. З чим, на ваш погляд, це пов'язано? Як Ви уявляєте найефективнішу модель ООН?

Індивідуальна робота студентів

Практичні завдання

1. Розробити проект створення нової міжнародної організації.

Для виконання завдання необхідно:

- повторити матеріал тем 1—4;
- створити концепцію нової міжнародної організації (сфера діяльності, основна мета, назва тощо);
- визначити цілі і завдання організації, організаційну структуру, функції та форми діяльності, а також всі елементи «внутрішнього» і «зовнішнього» права;
- оформити проект письмово відповідно до вимог написання курсових робіт і рефератів (титольний лист, зміст-план, текст проекту згідно з планом, література, нумерація сторінок тощо);
- підготувати презентацію проекту з обґрунтуванням всіх його положень.

2. Скласти перелік міжнародних міждержавних або недержавних організацій економічного спрямування (не менше п'яти), що мають власні сайти в Internet. По кожній з них вказати: назву, членів, рік створення, мету, напрямки діяльності, адресу в Internet тощо. Оформити письмово як додаток до проекту створення нової міжнародної організації.

Методики активізації процесу навчання

- 1 На семінарських заняттях проводяться дискусії з обговорення проблемних питань (зміст питань наводиться в планах семінарських занять).
- 2 Розроблені студентами проекти нових міжнародних організацій. презентуються і обговорюються на одному із семінарських занять.
- 3 Тестування знань студентів (виконання одного з етапів контрольної роботи) здійснюється на комп'ютері.

Реферати

- 1 Інституційна структура ЄС.
- 2 Проблеми, перспективи і наслідки розширення Європейського Союзу.
- 3 Регіональні інтереси в Європейському Союзі
- 4 Проблеми і перспективи формування цілісної господарської системи в ЄС.
- 5 Механізми, напрями, проблеми та перспективи співробітництва України з ЄС в економічній сфері.

- 6 Участь України в діяльності міжурядових організацій.
- 7 Участь України в діяльності міжурядових неурядових організацій.
- 8 Центральноевропейська ініціатива — важлива ділянка на шляху приєднання України до ЄС.
- 9 Організаційне забезпечення механізму багаторівневого співробітництва держав в ОЧЕС.
- 10 Економічні пріоритети і перспективи ОЧЕС.
- 11 Субрегіональні міжнародні організації в рамках СНД.
- 12 Міжнародні неурядові організації економічного спрямування.
- 13 Створення, напрями діяльності та причини розпаду Ліги націй.
- 14 Історія створення ООН.
- 15 Сучасна роль ООН в системі міжнародних економічних відносин.
- 16 Сучасні проблеми діяльності ООН та проекти її реформування.
- 17 Сучасна діяльність ООН в економічній сфері.
- 18 Сучасні форми діяльності Європейської економічної комісії ООН.
- 19 Діяльність ПРООН в Україні.
- 20 Минуле і сучасне співробітництво України з ООН.
- 21 Роль ЮНКТАД в розвитку світової торгівлі.
- 22 Багатосторонні міжурядові організації з регулювання світових товарних ринків.
- 23 Система міжнародних організацій з регулювання міжнародної торгівлі.
- 24 Міжнародні багатосторонні торговельні переговори (раунди) ГАТТ.
- 25 Структура та зміст складових Угоди про створення Світової організації торгівлі (СОТ).
- 26 Сучасна система міжнародних валютно-кредитних організацій.
- 27 Історія, проблеми і сучасний стан відносин України з МВФ.
- 28 Діяльність Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).
- 29 Співробітництво України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР).
- 30 Діяльність Міжнародної фінансової корпорації в Україні.
- 31 Відносини України з Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій (БАГІ) та Міжнародним центром з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС).
- 32 Порівняльна характеристика діяльності банків розвитку різних регіонів.
- 33 Напрями та пріоритети діяльності Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).
- 34 Стратегія Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) в Україні.
- 35 Міжнародні організації з регулювання зовнішньої заборгованості.

Контроль знань студентів

Поточний контроль знань студентів денної форм навчання здійснюється:

- шляхом перевірки виконання практичних завдань, оформлених письмово,
- шляхом двоетапної контрольної роботи:

1-й етап — письмова контрольна робота, що складається з 4-х питань,

2-й етап — тестування на комп'ютері (одне тестове завдання складається з 30 тестів).

Формою підсумкового контролю якості знань з дисципліни є **екзамен** у формі усної співбесіди з можливістю попередньої самостійної підготовки студента за питаннями в білеті.

Шкала ECTS	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 Балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 Балів	Добре – високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	74-81 Балів	
D	64-73 Балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-63 Балів	
FX	35-59 Балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Рекомендована література

Основна

Алексеева Т. І. Міжнародні організації: Навч. посіб. / Харк. нац. екон. ун-т. Х., 2006. 198 с.

Бруз В. С. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму : навч. посіб. Київ, славіст, ун-т. Вид. 2-е. К.: Експрес-Поліграф, 2010. 223 с.

Міжнародні організації: навч. посіб. / [О.С.Кучик, І.Р.Сухоалець, А.Б.Стецьмах та ін.]; за ред. О.С.Кучика; М-во освіти і науки України, Львів, нац. ун-т ім. І.Франка, Фак. міжнар. відносин. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Знання, 2007. 749 с.

Мокій А. І. Міжнародні організації: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Укоопспілка, Львівська комерційна академія. Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2006. 208 с.

Циганкова Т. М. Міжнародні організації: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Т.М.Циганкова, Т.Ф.Гордєєва; Київ. нац. екон. ун-т. К., 2003. 183 с.

Міжнародні організації: Навч.посіб. / За ред. Ю.Г.Козака. К.: ЦУЛ, 2016. 344 с.

Міжнародні організації: Навч. посіб. / Мокій А.І. К.: ЦНЛ, 2016. 280 с.

Козак Ю. Г. Міжнародні організації : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 440 с.

Інформаційні ресурси

- Офіційний сайт Групи Світового Банку - <https://www.worldbank.org/>
- Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду <https://www.imf.org/external/index.htm>
- Офіційний сайт Міжнародного комітету Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (Україна) - <https://redcross.org.ua>
- Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй - <https://www.un.org>
- Офіційний сайт Ради Європи - <https://coe.int/>
- Представництво ООН в Україні - <http://www.un.org.ua/ua/>
- Сайт журналу «Foreign Affairs» - <https://www.foreignaffairs.com/>
- Сайт журналу «Foreign Policy» - <https://foreignpolicy.com/>
- Сайт журналу «The Economist» - <https://www.economist.com/>
- Сайт ЮНЕСКО - <https://en.unesco.org/>
- Офіційний сайт Міжнародного Суду - <https://www.icj-cij.org/>
- Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації - <https://www.unwto.org/>
- Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції (Україна) - <http://iom.org.ua/ua>